

Stimulering geletterdheid met een prentenboek als uitgangspunt

Een prentenboek is een mooie start om alle domeinen geletterdheid spelenderwijs aan bod te laten komen. Hieronder algemene tips per domein. Die zijn bij elk prentenboek bruikbaar.

-> Liefde voor letters en lezen

- * In hoofdstuk 2, blz. 31-33 worden de domeinen van geletterdheid kort toegelicht.
- * In hoofdstuk 3 t/m 6, boek blz. 53-252, komt elk domein uitgebreid aan bod, met veel voorbeelden, ook vanuit onderzoekend en ontwerpend leren. Op de site staan onder meer links naar extra informatie, boekentips bij een voorbeeldthema en sites met gratis lesmateriaal.

Algemene tips per domein

Domein 1: Leesplezier, boekoriëntatie en verhaalbegrip

- * Natuurlijk lees je het prentenboek voor: zowel belevend als interactief.
- * Maak samen met de kinderen een mindmap van het verhaal.
- * De kinderen kunnen een boekje maken van het verhaal met eigen tekeningen en tekst.
- * Moedig het pseudo-voorlezen van het prentenboek aan: laat bijvoorbeeld voorlezen aan elkaar of aan een knuffel.

-> Liefde voor letters en lezen

- * In Hoofdstuk 3, boek blz. 104-105, is het gebruik van een woord- en beeldmap en mindmap beschreven.
- * In Hoofdstuk 7, boek blz. 278-279 komt aan de orde hoe je kinderen zelf boeken kunt laten maken met een speciaal doel (bijvoorbeeld voor een knuffel).

Domein 2: Functies van schrift

- * Als de hoofdpersoon de kinderen aanspreekt, kun je een correspondentie starten. Schrijf zelf uit naam van het personage een brief en laat die 'bezorgen' in de klas of leg het initiatief bij de kinderen. In de brief of brieven van de kinderen verwerk je veel pictogrammen.

Schrijf het bericht aan de hoofdpersoon op het digibord. Je kunt de [pictoschrijver](#) (licentie) gebruiken. Door van picto's gebruik te maken, laat je de kinderen 'meelezen'. Vervang vooral inhoudelijke woorden, dus woorden die in het picto herkenbaar zijn. De kinderen leren hier veel van: de juiste leesrichting bijvoorbeeld. Veel voorkomende woorden als *de*, *het* en *een* vallen op en worden herkend, zodat ze gelezen worden.

- * Maak samen met de kinderen een spelscript en laat het verhaal aan de hand daarvan naspelen aan de verteltafel of in een speciaal ervoor ingerichte hoek. In [dit artikel](#) wordt goed uitgelegd hoe je met een spelscript een rollenspel stimuleert.

-> Liefde voor letters en lezen

* In Hoofdstuk 3, website, blz. 39-40 worden onder het kopje 'Breng een prentenboekfiguur tot leven en bereik alle doelen 'Geletterdheid'' twee praktijkvoorbeelden gegeven van hoe je een correspondentie kunt starten met de hoofdpersoon uit de prentenboeken: *Platvoetje* en *Het boekenliefje*.

* In hoofdstuk 4, boek blz. 133-134, worden onder het kopje 'Met een prentenboek als uitgangspunt' suggesties gegeven speciaal voor het domein 'Functies van schrift'.

* In Hoofdstuk 7, boek blz. 257, is het gebruik van een spelscript beschreven.

Domein 3: Taalbewustzijn en alfabetisch principe

* Vaak is de voorkant van het boek met de titel al voldoende om over letters te praten. Je kunt dan ook meteen aandacht schenken aan de titel: hoeveel woorden zijn dat? Welke letters zijn hetzelfde? Welke letters kennen de kinderen al?

* Corresponderen de kinderen met de hoofdfiguur? Besteed dan ook aandacht aan vormaspecten (Hoeveel woorden heeft de brief? Wat is het langste woord? Welk woord komt vaak voor?) En alle kinderen kunnen (de eerste letter van) hun naam onder de brief schrijven.

-> Liefde voor letters en lezen

* In Hoofdstuk 5, boek blz. 165, zijn aanwijzingen opgenomen voor het stimuleren van het taalbewustzijn bij kleuters aan de hand van een grote tekst op het digibord.

* In Hoofdstuk 3, boek blz. 104-105, is het gebruik van een woord- en beeldmap en mindmap beschreven.

* In Hoofdstuk 7, boek blz. 278-279 komt aan de orde hoe je kinderen zelf boeken kunt laten maken met een speciaal doel (bijvoorbeeld voor een knuffel).

Domein 4: Digitale geletterdheid

* De kinderen kunnen internet (met hulp) gebruiken voor het maken van een boekje met een eigen verhaal dat te maken heeft met het prentenboekenverhaal. De kinderen kunnen onder begeleiding op internet uitzoeken hoe een boek gemaakt wordt, welke lettertypes er zijn en ze kunnen plaatjes zoeken die ze kunnen gebruiken.

* Als er een correspondentie wordt opgezet met de hoofdpersoon van het prentenboek, kan dat digitaal per e-mail of whatsapp.

* Vaak kunnen er op internet filmpjes worden gezocht die de werkelijkheid laten zien (schooltv.nl). Dat is in alle gevallen zo met prentenboeken waarin een dier centraal staat. Hoe leeft dat dier in het echt?

Het is belangrijk om bij het gebruik van internet de stappen hardop te verwoorden (*modeling*) en sturende vragen te stellen waardoor je de basis legt voor ICT-basisvaardigheden, informatievaardigheden, computational thinking en mediawijsheid.

-> Liefde voor letters en lezen

* In hoofdstuk 2, boek blz. 40-41 wordt ingegaan op OOL (= Onderzoekend en Ontwerpend Leren) met een prentenboek als uitgangspunt.

Praktijkvoorbeeld: De bijzondere beer (Tjibbe Veldkamp & Marijke ten Cate)

* Je kunt voorkennis activeren door bijvoorbeeld 'jouw knuffel' mee te nemen in de kring en te vertellen wat die voor jou betekent. Neem het liefst een knuffel mee die beschadigd is en praat daarover met de kinderen: is de knuffel door die beschadiging minder lief? Wat zijn de ervaringen van de kinderen? Hebben ze ook een lievelingsknuffel?

* Lees het prentenboek 'De bijzondere beer' belevend, dus zonder onderbreking voor. Praat na het voorlezen over de emoties van de beer: wat voelde hij? En wat voelde jij? Gebruik daarbij de pictogrammen voor emoties (blij, boos, verdrietig, bang). Lees daarna interactief voor en maak samen een mindmap met de belangrijkste elementen van het verhaal.

* Maak van te voren een hotmailadres aan voor je correspondentie. (Vergeet die niet te verwijderen als het project is afgerond!) Stel voor een e-mail aan Noor (het meisje dat de bijzondere beer kiest) te schrijven om te vragen hoe het nu met de bijzondere beer is. Schrijf de e-mail (groot) op het digibord en vervang daarbij een woord regelmatig door een tekeningetje, dus een picto. Verwoord precies wat je doet als je een e-mail schrijft. Stel de inhoud van de e-mail op, samen met de kinderen: Wat willen de kinderen weten over de bijzondere beer? Noor schrijft terug dat ze heel blij is met de beer en dat het goed met hem gaat. Ze heeft hem een naam gegeven. En ze heeft hem meegenomen naar de berendokter. Die heeft hem armen gegeven! In de correspondentie kan de bijzondere beer aangeven dat hij graag in de klas wil komen logeren.

* Bereid het logeren voor: wat moet er allemaal gebeuren om de bijzondere beer te laten logeren in de klas? Maak er een mindmap van. Wat eet hij? Wanneer komt hij precies (noteer op een agenda!) Op een dag is het zover: de bijzondere beer ligt in bed in de huishoek. De verzorging van de bijzondere beer kan plaatsvinden aan de hand van pictogrammen.

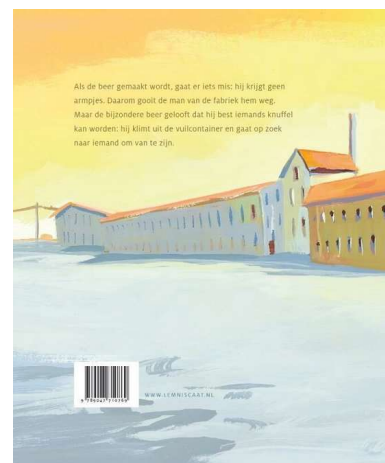
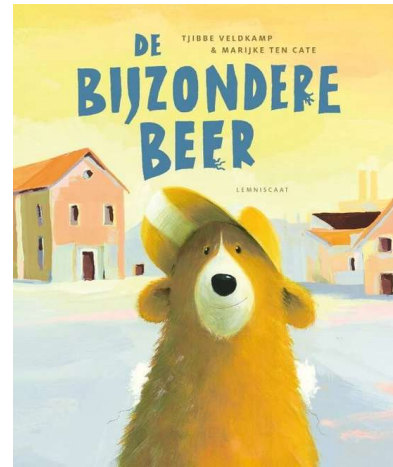
* In de digihoek of op het digibord kunnen filmpjes worden bekeken over hoe beren in het echt leven.

* In de schrijfhoek kunnen kinderen een boekje over hun eigen knuffel maken.

* Er kan een knuffeldag worden gehouden: ieder kind neemt zijn knuffel mee. Elke knuffel krijgt een sticker met zijn naam en er worden spelletjes mee gedaan.

* Met alle knuffels van de kinderen kan er een winkelhoek worden ingericht, zoals in het boek, wat weer heel veel nieuwe mogelijkheden geeft voor stimulering geletterdheid: gebruik van picto's met informatie over de winkel, prijskaartjes bij de knuffels of info in picto's over hun karakter, rollenkaartjes voor de verkoper en de klanten.

Het project kan worden afgesloten door de bijzondere beer weer terug naar Noor te laten gaan, omdat ze hem zo vreselijk mist.

-> Liefde voor letters en lezen

- * De hierboven genoemde activiteiten worden allemaal in 'Liefde voor letters en lezen' beschreven.
- * In Hoofdstuk 3, boek blz. 91-93, geven we veel ideeën om de voorkennis te activeren en kinderen nieuwsgierig te maken naar een nog niet eerder voorgelezen boek.
- * Hoofdstuk 4, website, blz. 90-91 biedt drie andere praktijkvoorbeelden van hoe je een prentenboek kunt gebruiken als start voor geletterde activiteiten. Het gaat om stimulering geletterdheid met de volgende prentenboeken: *Wat eten we vandaag?*; *Van een kleine mol die wil weten wie er op zijn kop gepoept heeft* voor *Mejuffrouw Muis en haar heerlijke huis*.

Heb je vragen of opmerkingen: mail t.a.v. mij naar marketing@mailswp.com

Blijf gezond en geïnspireerd! Tot de volgende nieuwsbrief!

Hetty van den Berg

Auteur *Liefde voor letters en lezen*

<https://maria-hetty-van-den-berg.nl/>